
УДК 811.161.2(438)28(08)

Григорій Аркушин
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

II ПІДЛЯСЬКА УКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

У непростий час українсько-польських відносин (а хіба вони були коли-небудь простими?) у Більську-Підляському Підляського воєводства Республіки Польща на високому рівні було проведено II Підляську українську наукову конференцію.

Отож в одній з країн Європейського Союзу, в якій помітно збільшилися українофобські настрої, українці східного регіону провели наукову конференцію. Але це складний час і для голови Українського товариства, лідера української громади в Люблінському воєводстві та голови оргкомітету конференції історика Григорія Купріяновича, який залишився без роботи. А зараз відбуваються цілеспрямовані атаки на нього за достовірні слова, сказані істориком 8 липня 2018 р. під час сумного вшанування жертв пацифікації 10 березня 1944 р. в Сагрині, де більшість загиблих були цивільні особи.

Однак, як із гіркотою жартує Г. Купріянович, саме у цей «бездіяльний», тобто «безробітний» для нього час йому з односторонніми вдалося створити і зареєструвати Підляський науковий інститут (на громадських засадах). Отож конференція стала першим великим заходом новоствореного Підляського наукового інституту. Тут подамо невеличку довідку: «17 серпня 2017 року відбулися засновницькі збори товариства «Підляський науковий інститут», однак тільки 22 лютого цього року районний суд у Білостоці за-

©Г.Л. АРКУШИН, 2018

реестрував нову структуру» (щомісячне видання «Наш вибір», 2018, № 73, с. 12).

Зазначимо, що на II конференцію прибули науковці з польських міст Любліна, Білостока, Більська та з менших містечок, а також з України — зі Львова і Луцька.

Конференція тривала два дні, було багато доповідачів і слухачів, активно відбувалася дискусія, лунали цікаві думки, висловлено багато цінних пропозицій, що стосуються життя українців Північного Підляшшя.

На першій сесії «Українська мова і культура Підляшшя» виступило п'ять науковців. Професор, доктор габілітований **Л. Фроляк** (Люблін) представила дослідження «*До питання про мову пісень Підляшшя*», порівнявши всі варіанти пісні «Чорноморець, матінко, чорноморець...», зафіксовані як у материковій Україні, так і на Підляшші. Поет і літературознавець **Т. Карбович** (Голя — Люблін) проаналізував «*Наукові зацікавлення професора Михайла Лесіва творчістю українських поетів з Підляшшя*», підкресливши, що відомий дослідник виділив групу тих, хто писав лише рідною говіркою, тих, хто користувався загальнонародною мовою з окремими вкрапленнями діалектизмів, і тих, хто використовував лише літературну мову.

Іменник підляшуків середини XVIII ст. проаналізувала **Л. Лабович** (Білосток) у повідомленні «*Іменні тенденції в парафії Успіння Пресвятої Богородиці в Чижях у 1730 — 1750 роках*». Учителька **К. Хмур** (Білосток) поділилася власним досвідом щодо «*Стану та перспектив навчання української мови в Підляському воєвідстві*», зазначивши, що цього навчального року на Північному Підляшші 411 учнів вивчають рідну мову. **Г. Аркушин** (Луцьк) на основі повідомлень діалектоносіїв проаналізував «*Колективні прізвиська підляшуків, мотивовані особливостями їхнього мовлення*», назвавши такі: *штокмані* 'вимовляють *што*, а не *що* чи *шо*', *д'экали* і *д'экали*, *ал'экач'і* й *ал'экач'і*, *паїдуні*, *г'этали* та ін.

У другій сесії «Історична доля Підляшшя» виступило шість доповідачів, слухачів найбільше зацікавили такі теми: «*Православні святі з Північного Підляшшя: географія, характеристика та розвиток почитання*» **Г. Курпяновича** (Люблін), «*Чисельність україномовного населення Північного Підляшшя та дії державних органів щодо формування його національної приналежності у XIX столітті*» **М. Роценка** (Люблін), «*Українське населення Підляшшя у контексті державотворення 1917 — 1918 років та міжнародних відносин*» історика **Ю. Гаврилюка** (Більськ), «*Українство під спеціальним наглядом на прикладі функціонування українських класів Педагогічного ліцею № 2 у Бартошицях*» **Ю. Нікіторович** (Білосток) та ін.

Відрадно, що на III сесії «Культурна і природна спадщина Підляшшя» свої дослідження представили три викладачі Закладу української філології Університету Марії Кюрі-Склодовської (керівник Закладу професор, доктор габілітований **Л. Фроляк** виступала на першій сесії): багатьох зацікавив виступ **А. Дудек-Шумірай** (Люблін) «*Про мову надгробних написів православних цвинтарів польсько-українського пограниччя*», **М. Олейнік** (Люблін) присвятив свій виступ історичній антропонімії — «*З досліджень*

антропонімії *Грабовецького староства XVI — XVIII століть*», професор, доктор габілітований **Ф. Чижевський** (Люблін) докладно схарактеризував «Словник варіантів власних імен північно-західної України» Г. Аркушина.

Зацікавили доповіді львівських мистецтвознавців, зокрема **Л. Лукашенко** (Львів) у виступі «*Яків Сенчик — збирач народних пісень Підляшшя*» ознайомила присутніх з маловідомими фактами життя та творчості цього фольклориста; **Г. Похилевич** (Львів) у виступі «*Дослідження пісенного фольклору українців поза межами України*» поділилася враженнями щодо записування, назвавши тих, хто їм допомагав під час підляських експедицій (особливо наголошувала на допомозі Ю. Гаврилюка). Свої виступи львів'яни проілюстрували автентичним виконанням записаних ними підляських обрядових пісень.

Зазначимо, що у багатьох повідомленнях та піснях звучала підляська говірка, а були й суто говіркові виступи, напр., **Л. Лабович** чи **Ю. Плевзи** (Курашево) «*Традиційна пудляська загорода біельсько-гайнувського типу кунця XIX — початку XX століття*».

На IV сесії «Український етнос Підляшшя у контексті функціонування національних меншин» виступили: **А. Єкатеринчук** (Люблін) — «*Дилеми ідентичності православних мешканців Підляшшя. Аналіз вибраних інтернет-дискусій*», **А. Нікіторович** (Білосток) — «*Національно-етнічні конфлікти у суспільстві пограниччя на прикладі жителів Підляського воєводства*», **Д. Місіюк** (Більськ) — «*Спадщина і традиція української мови на Підляшші крізь призму поглядів та ставлення двох поколінь*», **О. Купріянович** (Люблін — Варшава) — «*Маркетинг ідентичності позаурядових організацій національних меншин як нова форма маркетингу ідеї*».

Крім виступів на сесіях, на конференції було презентовано видання «*Кліщелі, Підляшшя, Україна. Ювілейний збірник на пошану доктора Миколи Роценка у 75-річчя від дня народження*», експонувалася виставка «*1938. Акція руйнування православних церков на Холмищині та Південному Підляшші*», а також ознайомлено учасників зі становленням і функціонуванням Підляського наукового інституту та планами на майбутнє.

Учасники конференції підтримали пропозицію доктора М. Роценка про звернення до представників влади з приводу продовження цькування голови Українського товариства і директора Підляського наукового інституту Г. Купріяновича.

Другий день конференції закінчився виступом вокальної групи українського ансамблю пісні і танцю «Ранок» (Більськ-Підляський).

Усі учасники конференції отримали цікаве дослідження історика **Ю. Гаврилюка** «*Син Холма (Михайло Грушевський, 1866 — 1934)*», а також українську пресу — «*Наше слово*», «*Наш вибір*», «*Над Бугом і Нарвою*», дитячий часопис «*Світанок*» та ін.

Отже, як бачимо, попри всі нинішні негативи українство Підляшшя живе, а науковці активно досліджують матеріальну та духовну культуру цього самобутнього краю.

Статтю отримано 26.11.2018

Hryhoryi Arkushyn

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk

SECOND PODLASKIE UKRAINIAN SCIENTIFIC CONFERENCE

November 16 — 17, 2018 in Bielsk Podlaskie Podlaskie voivodship the second Podlaskie Ukrainian scientific conference “Culture and Language of Podlaskie for centuries” was held. It was devoted to the creation of Podlaskie Scientific Institute (on a voluntary basis). The scholars from famous scientific centers of Poland (Bilostok, Bielsk, Lublin) and Ukraine (Lviv, Lutsk) came to the conference.

The reports of the scholars was perceived with great interest by Ukrainian communities of the Northern Podlaskie.

Keywords: *the Union of Ukrainians in Podlaskie, Northern Podlaskie, Podlaskie Scientific Institute.*